

MILLEKS KOHUSTAB SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE SEADUS HARIDUSASUTUSI

Soolise võrdõiguslikkuse seadusega on loodud õiguslik alus sihipäraseks soolist ebavõrdsust vähendavaks ja võrdõiguslikkust edendavaks tegevuseks haridusvaldkonnas.

2004. aastal kehtima hakanud soolise võrdõiguslikkuse seadus sätestab, et haridusasutustel tuleb:

- järgida naiste ja meeste võrdse kohtlemise põhimõtet töölevõtmisel, tasustamisel, koolitamisel, edutamisel jne, et mitte rikkuda otsese ja kaudse soolise diskrimineerimise keeldu
- edendada soolist võrdõiguslikkust süstemaatiliselt ja eesmärgistatult
- muuta vajadusel tingimusi ja asjaolusid, mis takistavad soolise võrdõiguslikkuse saavutamist
- tagada, et õppekavad, kasutatav õppematerjal ja läbiviidavad uuringud aitavad kaasa naiste ja meeste, poiste ja tüdrukute ebavõrdsuse kaotamisele ja naiste ja meeste, poiste ja tüdrukute õiguste, kohustuste, vastutuste ja võimaluste võrdsuse edendamisele
- tagada, et haridusasutuste nimetatavates otsustuskogudes oleksid esindatud mõlema soogrupi esindajad.

Seaduses rõhutatud soolise võrdõiguslikkuse edendamise süsteemsus ja eesmärgipärasus eeldavad, et olukord on kaardistatud, soolise ebavõrdsuse probleemid on tuvastatud, eesmärgid on püstitatud, lahendusteed välja töötatud ja ellu rakendatud.

Õigusnormide täitmiseks on vaja:

- koguda sugude lõikes analüüsitavat statistikat
- jälgida, et kõik haridusalased uuringud käsitleksid sooaspekti
- tõsta kõigi haridustöötajate, eriti koolidirektorite soolise võrdõiguslikkuse alast teadlikkust
- töötada välja õppevahendid ja koolitusmaterjalid soolise võrdõiguslikkuse teemadel
- töötada välja õpetajate töö hindamise ja tasustamise alused, aitamaks koolijuhtidel hinnata erinevate tööülesannete võrdväarsust ja määrata nais- ja meesõpetajatele õiglast töötasu.

Õpetajad võivad kas tugevdada traditsioonilisi soorolle ja soolise ebavõrdsuse mehhanisme või vastupidi – tõugata tagant muutusi. Võtmeküsimuseks on seega õpetajate eelnevad teadmised soolisest ebavõrdsusest, aga ka isiklikud uskumused, hoiakud ja käitumine.

Otsustav osa on õppekaval, milles pööratakse rõhku nendele teadmistele ja pädevustele, mis aitavad mõista soolise ebavõrdsuse ja kihistumise põhjuseid, sellega seotud stereotüüpe, käitumisnorme ja väärtushinnanguid.

Õppekava ainete sisu peab andma alusteadmised ja oskused soolise ebavõrdsuse – võrdsuse teemadel arutlemiseks indiviidi, gruppide, klassi ja kooli, haridus- ja tööturu ning ühiskonna tasandil.

Õpilane peab lisaks ühiskonnas toimuvate protsesside mõistmisele saama tuge oma soolise identiteedi, minapildi ja enesetunnetuse kujunemise mõistmiseks.

Varjatud õppekaval, õpetajate ootustel ja hoiakutel on tütarlaste ja poiste identiteedi ning soosuhete kujundamisel sama oluline koht kui formaalsel õppel. Seda peab silmas pidama tütarlaste ja poiste võrdse kohtlemise normi täitmiseks.

Soolise võrdõiguslikkuse poliitika hariduses on kõigis EL liikmesriikides suunatud tööturu soolise segregatsiooni vähendamisele.

Sooliselt stereotüüpsete haridus- ja koolitusvalikute muutmiseks soovitatakse:

- julgustada õpetajaid tõstma tütarlaste enesekindlust, motivatsiooni ja suunata neid valima teaduse-tehnika ja matemaatikaga seotud eri- ja kutsealasid
- jälgida, et õppekavad, õppematerjalid väldivad soolist stereotüüpiseerimist ja toetavad tütarlaste poolt teadus- ja tehnikavaldkonna ainete ja edasiõppimisvõimaluste valimist
- rakendada meetmeid, mis suurendaksid soolist tasakaalu õpetajaskonnas
- toetada haridusuuringuid, mis selgitavad välja sooliselt erinevate haridusvalikute põhjuseid.

Sooline võrdõiguslikkus ehk naiste ja meeste õiguste, võimaluste, kohustuste ja vastutuste võrdsus on üldine hüve, mis on vahetult seotud demokraatia, inimõiguste, õigluse, ühiskonna arengu ja jätkusuutlikkusega.

